

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ШУРІНА НАТАЛЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

**УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АНТИКОРУПЦІЙНИХ
ОРГАНІВ В УКРАЇНІ ЯК СКЛАДОВОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Впродовж довгого часу корупція залишається однією з найбільш актуальних проблем в Україні. Про важливість подолання корупції сьогодні говорять багато державних діячів, політиків та звичайних громадян. Вона є темою для обговорення як в українському суспільстві так і на міжнародному рівні. Корупція обумовлює високий рівень хабарництва та зловживання владою, що в свою чергу впливає на збільшення рівня недовіри громадян до органів державної влади, що призводить до негативних економічних наслідків, збільшуючи нерівність та уповільнюючи зростання доходів населення. Більше того, корупція загрожує національній безпеці України, адже створює соціальне напруження, уповільнює економічний розвиток країни та заважає надходженню іноземних інвестицій. Крім того масштаби негативних проявів корупції негативно впливають на міжнародний імідж країни.

Слід констатувати, що головними негативними наслідками поширення корупції в нашій державі є такі явища як: порушення верховенства права, зневіра суспільства у владі, що заважає впровадженню економічних та соціальних реформ, а також залученню іноземних інвесторів.

Ефективна боротьба з корупцією в державі вимагає комплексного підходу, належного законодавчого забезпечення, впровадження в систему державних органів заходів із запобігання корупції, створення та реалізацію державної антикорупційної політики.

Потрібно зауважити, що у сфері протидії корупції за останні роки відбулися важливі зміни, що спрямовані на реформування цієї галузі та створення стандартів боротьби з корупцією, які орієнтовані на найкращі світові практики. Зокрема, значна увага зосереджена на роботі створених антикорупційних органів держави це – національне антикорупційне бюро, національне агентство з питань запобігання корупції, спеціалізована антикорупційна прокуратура, національне агентство з розшуку та управління злочинними активами, поліція та державне бюро розслідувань.

Протидія корупції стала одним з основних напрямків реформування держави, як на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Питання діяльності антикорупційних органів влади досліджували такі науковці, як: П. Андрушка, Л. Брус, В. Гаращук, Е. Дмитренко, М. Колеснікова, С. Лашкет, С. Лазаренко, А. Мовчан, Є. Скулиш, М. Хавронюк та інші.

Серед дослідників, які досліджували окремі аспекти корупції та міжнародні стандарти створення діяльності антикорупційних органів, слід виділити наступних: Є. Невмержицький, О. Прохоренко, Н. Камінська, Д. Заброта, М. Кінаш, Е. Дмитренко, В. Беглиця, Д. Любченко, Д. Никифорчук, С. Ніколайчук, Є. Вандін та інші.

Метою роботи є визначення шляхів удосконалення діяльності антикорупційних органів влади в Україні як складової антикорупційної політики за допомогою дослідження закордонного досвіду та аналізу існуючих проблем функціонування антикорупційних органів влади в Україні.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- визначити сутність та зміст понять «корупція» та «антикорупційна діяльність»;
- проаналізувати організаційно-правовий механізм забезпечення діяльності антикорупційних органів влади в Україні;
- розкрити загальні засади та особливості функціонування антикорупційних органів в Україні;
- дослідити закордонний досвід та міжнародні стандарти створення та діяльності спеціальних антикорупційних органів;
- проаналізувати причини поширення корупції в державі та надати рекомендації щодо напрямів реформування діяльності антикорупційних органів влади в Україні.

Об'єкт дослідження – антикорупційна політика в Україні..

Предмет дослідження – удосконалення діяльності антикорупційних органів в Україні.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань, автором застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Під час дослідження було використано такі методи:

- метод узагальнення та структурно-логічний методи використано для дослідження антикорупційних органів влади, законодавчих та нормативно-правових актів протидії корупції;

- метод порівняння використано у роботі під час дослідження міжнародних стандартів створення та діяльності спеціальних антикорупційних органів;

- системний метод використано при аналізі реалізації антикорупційної політики в Україні, особливостей діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції в системі антикорупційних органів;

- метод статистичного аналізу використовувався під час дослідження статистичних даних щодо кількості порушення кримінальних проваджень детективами НАБУ, а також органів Державної фіскальної служби України.

Крім того, в даному дослідженні були застосовані загальнонаукові методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлена тим, що дане дослідження є спробою комплексного узагальнення теоретичного і практичного матеріалу щодо особливостей функціонування та перспектив покращення діяльності антикорупційних органів влади в Україні.

Практичне значення одержаних результатів. Положення і висновки роботи можуть бути використані для подальшого науково-теоретичного дослідження сутності та особливостей діяльності антикорупційних органів, а також у навчальному процесі з підготовки фахівців під час викладання таких дисциплін як «Публічне управління», «Місцеве самоврядування», «Державна служба», «Право в публічному управлінні» тощо. Окрім цього результати дослідження можуть бути використані при подальшому науковому розгляді проблеми.

Апробація результатів дослідження. Матеріали магістерської роботи стали підґрунтям для написання тез доповіді на науково-практичну конференцію «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?,» на тему: «Діяльність антикорупційних органів держав ЄС на прикладі Франції».

Структура магістерської роботи обумовлена метою, завданнями і логікою дослідження та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури. До тексту додано список використаних джерел (71 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 83 сторінок, з яких основного тексту – 73 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора у дослідження.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження діяльності антикорупційних органів влади» визначено основні ознаки «корупції» та проведено аналіз організаційно-правового механізму забезпечення діяльності антикорупційних органів влади в Україні.

У підрозділі 1.1. «Сутність та зміст понять «корупція» та «антикорупційна діяльність» подається визначення поняття «корупція» та «антикорупційна діяльність». Корупція знаходиться у площині відносин між владою та суспільством та визначається як

діяння, спрямоване на особисте збагачення та вигоду тобто має на меті отримання матеріальних і нематеріальних благ. Також це умисне, протиправне використання свого службового становища, яке має системний разовий характер, для отримання особистого фінансового збагачення. Антикорупційна діяльність – це система спеціально уповноважених органів держави, які скеровані на боротьбу з правопорушеннями, що пов'язані з корупцією.

Зокрема можна зазначити, що в Україні рівень корупції та неефективність діючої системи запобігання і протидії цьому небезпечному явищу свідчать про наявність цілої системи суспільних практик, яка підживлює та стимулює корупційну поведінку на всіх рівнях суспільних відносин.

Можна стверджувати, що реформа антикорупційної системи розпочалася ще у 2011 році із створенням Національного антикорупційного комітету та подальшого прийняття низки законодавчих актів серед яких є Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про очищення влади», «Про прокуратуру» прийняті в 2014 р. Зроблено висновок, що корупція є властивою не тільки представникам державної влади, але і іншим категоріям громадян.

У підрозділі 1.2. *«Організаційно-правовий механізм забезпечення діяльності антикорупційних органів влади в Україні»* проаналізовано законодавчу та нормативно-правову бази. Визначено, що основою протидії корупції є Конституція України, Закон України «Про засади запобігання корупції», Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції, Кримінальна Конвенція про боротьбу з корупцією, Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, Стамбульський план дій боротьби з корупцією, Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Указ Президента України від 11 вересня 2006 р. № 742 про Концепцію подолання корупції в Україні на шляху до доброчесності. Серед міжнародних організацій, з якими Україна співпрацює у контексті запобігання і протидії корупції, є група держав Ради Європи по боротьбі з корупцією (GRECO).

Також виокремлено принципи боротьби із корупційними злочинами відповідно до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: пріоритетність міжнародного співробітництва, врахування особливостей національного законодавства (принцип суверенної юрисдикції), адекватність, ефективність та стимулюючий характер відповідальності, пріоритетність захисту помічників правосуддя та свідків, впровадження максимально пропорційних заходів щодо збирання доказів і конфіскації доходів, у тому числі не може бути перешкодою банківська таємниця. На комплексний характер міжнародного правового регулювання антикорупційної діяльності вказує наявність Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією, ратифікованою Верховною Радою України 16 березня 2005 р. Метою зазначеного документа є встановлення міжнародних гарантів та стандартів захисту та відновлення прав та інтересів осіб, яким було завдано шкоди внаслідок вчинення корупційних діянь. Аналіз чинного законодавства про відповідальність за корупційні правопорушення дає підстави стверджувати, що в Україні створена загалом достатня законодавча база для ефективної боротьби з корупцією.

У другому розділі *«Особливості функціонування антикорупційних органів влади в Україні та за кордоном»* розглядаються загальні засади та особливості функціонування антикорупційних органів влади в Україні та аналізується закордонний досвід інституційного забезпечення реалізації державної антикорупційної політики.

У підрозділі 2.1 *«Загальні засади та особливості функціонування антикорупційних органів влади в Україні»* розкрито загальні засади та особливості діяльності антикорупційних інституцій. Завдяки реформам в антикорупційному законодавстві України були створені нові органи, які повинні ефективно боротися з корупцією. До державних інституцій в Україні відносяться: Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), Національна рада з питань антикорупційної політики, поліція, Національне агентство з питань запобігання

корупції(НАЗК), Державне бюро розслідувань, органи прокуратури, Національне агентство з розшуку та управління злочинними активами, комітет з питань запобігання корупції. Провідну роль у системі антикорупційних органів відведено Національному агентству з питань запобігання корупції, як координаційному центру антикорупційної політики в державі та органу з превентивними антикорупційними функціями.

Основною функцією НАБУ є протидія корупційним правопорушенням, які вчиненні високо посадовцями, а також здійснює досудове розслідування злочину. Складається орган з центрального та територіальних управлінь, керівником є директор бюро, який має заступників, директор бюро несе відповідальність за діяльністю НАБУ в цілому, а також має великий спектр прав та повноважень. Національне антикорупційне бюро спеціалізується виключно на вищій посадовій корупції.

Національне агентство з питань запобігання корупції, має спеціальний статус, також є центральним органом виконавчої влади, формує і реалізує державну антикорупційну політику. Агентство відповідає перед Верховною Радою України, а також підзвітне і підконтрольне Кабінету Міністрів України.

Головними функціями агентства є проведення антикорупційної експертизи нормативно – правових актів, запобігання конфлікту інтересів у публічній службі, ведення електронного декларування та перевірка на достовірність інформації.

Спеціалізована антикорупційна прокуратура є самостійним структурним підрозділом Генеральної прокуратури України. На неї покладається завдання здійснювати нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно – розшукової діяльності досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України.

Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів є центральним органом виконавчої влади України зі спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні. Слід зазначити, що для ефективної реалізації антикорупційної політики в Україні необхідна політична воля, принцип верховенства права цей принцип повинен діяти на всіх рівнях державної влади.

У підрозділі 2.2. *«Закордонний досвід інституційного забезпечення реалізації державної антикорупційної політики»* наводяться та аналізуються міжнародні стандарти створення та діяльності спеціальних антикорупційних органів, зокрема:

- документи, прийняті ООН, зокрема, ст. 36 Конвенції ООН проти корупції;
- документи, прийняті Радою Європи (ст.20 Кримінальної конвенції РЄ про боротьбу з корупцією);
- документи Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), зокрема Стамбульський план дій боротьби з корупцією, GRECO.

Одним з найважливіших міжнародних нормативно-правових актів, яким були визначені міжнародні стандарти щодо антикорупційного органу, є Конвенція ООН проти корупції, прийнята на 58-й сесії Генеральної Асамблеї ООН 31 жовтня 2003 року (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 року) з метою вживання посиленних заходів, спрямованих на більш ефективне й дієве запобігання корупції та боротьбу з нею. Також розглянуто зарубіжні країни, де боротьба з корупційним явищем стала яскравим прикладом подолання корупції (Сінгапур, Гонконг, Республіка Польща).

У третьому розділі *«Проблемні питання та напрями удосконалення діяльності антикорупційних органів влади»* визначено причини поширення корупції та шляхи удосконалення діяльності цих органів.

У підрозділі 3.1. *«Проблемні питання та причини поширення корупції в державі»* визначено особливості поширення корупції в Україні, а саме: політизація корупції: корупція в класичному вияві, притаманна діловій практиці ведення бізнесу, стає все більш політизованою, переміщуючись у владні структури; форми корумпованих грошових потоків стають недосяжними для контролю з боку національних правоохоронних органів;

розширення сфери легалізації корупції, тобто маскуванню корупційних афер під законні операції. Як наслідок, легалізована корупція випадає з поля зору правоохоронних органів і набуває ще більших масштабів. Так, прийняте в лютому 2019 року рішення Конституційного суду України щодо визначення статті про незаконне збагачення такою, що не відповідає Основному закону, фактично декриміналізувало один із ключових злочинів, задля боротьби з яким створювали нові антикорупційні органи. Внаслідок чого слідчими НАБУ та САП було закрито велика кількість кримінальних проваджень за ч. 2 ст. 368 КК України. В межах цих проваджень досліджувалися доходи та майно народних депутатів, суддів, чиновників центральних органів влади. Діяльність цих органів стикається з низкою проблем, а саме: відсутність якісної законодавчої бази, не розроблені підходи стосовно діяльності суб'єктів протидії корупції та їх взаємодії з громадським суспільством. Реформування цієї системи є одним із визначальних напрямів на шляху до її подолання.

У підрозділі 3.2. «*Напрями реформування діяльності антикорупційних органів влади*» запропоновано шляхи удосконалення діяльності антикорупційних органів влади, а саме: налагодити ефективну діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції, НАБУ, САП з обов'язковим інформуванням суспільства про результати їхньої діяльності; розвиток електронного урядування; забезпечення прозорості процесів приватизації, а також здійснення державних закупівель та проведення тендерів і аукціонів; залучення населення до створення громадських організацій у протидії корупції. Крім того, можна зазначити, що цілями антикорупційної політики в Україні має стати зниження рівня корупції та забезпечення захисту прав і законних інтересів громадян, суспільства і держави від загроз пов'язаних з корупцією шляхом реалізації таких завдань як: попередження корупційних правопорушень, створення правового механізму, який перешкоджає підкупу осіб, які мають публічний статус, забезпечення відповідальності за корупційні діяння відповідно до законодавства.

ВИСНОВКИ

Відповідно до визначених у магістерській роботі мети і завдань отримані результати, які в сукупності дозволяють вирішити важливі наукові завдання щодо діяльності антикорупційних органів держави. В узагальненому вигляді вони зводяться до таких теоретичних і практичних висновків:

1. Досліджено сутність та зміст понять «корупція» та «антикорупційна діяльність». Таким чином, корупція – це соціальне явище, яке охоплює всю сукупність діянь, пов'язаних з неправомірним використанням особами наданої їм влади та посадових повноважень з метою задоволення особистих інтересів.

Антикорупційна діяльність – це система спеціально уповноважених органів держави, які скеровані на боротьбу з правопорушеннями, що пов'язані з корупцією.

Дійсно можна визнати, що корупційний чинник є нормою та складовою частиною політики, економіки та громадського життя суспільства в Україні. Досліджуючи різні думки авторів також можна виокремити найважливіші ознаки корупції – це вид відносини між владою і суспільством, умисне використання свого службового становища, для отримання особистого фінансового збагачення.

Для того, щоб протидіяти корупції на сучасному етапі, мало тільки бажати використовувати різні важелі впливу – відповідно антикорупційне законодавство, зарубіжний досвід, систему протидії корупції за допомогою органів державної влади та організацій недержавного сектору. Дуже важливо бачити на загальнодержавному рівні готовність органів влади та суспільства до реформ та змін правового поля у досліджуваній сфері.

2. Проаналізувавши організаційно-правовий механізм забезпечення діяльності антикорупційних органів влади, можна сказати, що правовою основою протидії корупції є: Конституція України, Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції» прийнятий Верховною Радою України 11 червня 2009 року, Конвенція Організації Об'єднаних націй проти корупції, Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією, Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, Стамбульський план дій боротьби з корупцією Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), який було розроблено у Стамбулі 10 вересня 2003 року метою якого є реалізація передбачених принципів боротьби з корупцією, а також країни-учасниці які приймають на себе зобов'язання розповсюджувати інформацію серед урядових, неурядових організацій, залучених до боротьби з корупцією та ЗМІ, Указ Президента України від 11 вересня 2006 р. № 742 про Концепцію подолання корупції в Україні на шляху до доброчесності. На характер міжнародного правового регулювання антикорупційної діяльності вказує наявність Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією, ратифікованою Верховною Радою України 16 березня 2005 року. Основною метою цього документа є встановлення міжнародних гарантів та стандартів захисту та відновлення прав та інтересів осіб, яким було завдано шкоди внаслідок вчинення корупційних діянь. Тому, можна сміливо стверджувати, що в Україні є достатнє законодавство для ефективної боротьби з корупцією.

3. Розкривши загальні засади та особливості функціонування антикорупційних органів влади можна визнати, що антикорупційна реформа в нашій державі займає одне з найважливіших місць. Тож створення спеціалізованих антикорупційних органів є вельми важливим для суспільства.

Завдяки реформам в антикорупційному законодавстві України були створені нові органи, які повинні ефективно боротися з корупцією. До державних інституцій в Україні відносяться: НАБУ, САП, Національна рада з питань антикорупційної політики, поліція, НАЗК, ДБР, органи прокуратури, Національне агентство з розшуку та управління злочинними активами, комітет з питань запобігання корупції. Провідну роль у системі антикорупційних органів відведено Національному агентству з питань запобігання корупції, як координаційному центру антикорупційної політики в державі. За діяльністю Національного агентства здійснюється громадський контроль, що забезпечується Громадянською радою при Національному агентстві, яка утворюється та формується Кабінетом Міністрів України. Основними повноваженнями Національного агентства є: аналіз ситуації з корупцією в Україні та розроблення Антикорупційної стратегії, виявлення корупційних норм у законодавстві та проектах актів, співпраця з викривачами корупції, їх правовий та інший захист, інформування громадськості про здійснювані Національним агентством заходи щодо запобігання корупції та ін. Під час початку діяльності цього органу було створено електронну декларацію, яка забезпечила відкритість державних службовців населенню, їхні статки тепер загальнодоступні суспільству. Однією із головних функцій агентства є фінансовий контроль. В Україні існує чотири види відповідальності за корупційні порушення: дисциплінарна, цивільно-правова, адміністративна та кримінальна. Кримінальна та адміністративна відповідальність визначається відповідними кодексами України. Дисциплінарна відповідальність застосовується у разі невинесення судом рішення, за більш малі проступки. Цивільно-правова відповідальність застосовується у відшкодуванні завданої шкоди своїми неправомірними діями.

Національне антикорупційне бюро України – це державний правоохоронний орган, який займається розслідуванням і розкриттям корупційних правопорушень з боку вищих посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування; здійснює досудове розслідування злочину, вчиненого службовою особою, якщо заподіяна шкода або предмет злочину дорівнює або перевищує суму п'ятисот мінімальних заробітних плат, встановлених на день вчинення злочину; злочинів,

вчинених щодо посадових осіб іноземних держав, іноземних третейських суддів, осіб, уповноважених вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому, посадових осіб міжнародних організацій, а також членів міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та суддів і посадових осіб міжнародних судів, які передбачені статтею 369 Кримінального кодексу України та статтею 369-2 КК України (зловживання впливом). В цьому розділі також визначені засади діяльності ДБР: верховенство права, законність, справедливість, неупередженість, незалежність, персональна відповідальність кожного працівника, відкритість та прозорість діяльності Державного бюро розслідувань. Спеціалізована антикорупційна прокуратура – яка є самостійним структурним підрозділом Генеральної прокуратури України. Згідно із Законом «Про спеціалізовану антикорупційну прокуратуру» на неї покладаються такі функції як: нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування, підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях та представництво інтересів громадянина або держави у суді у справах пов'язаних з корупцією, здійснення нагляду за дотриманням законності працівниками Національного антикорупційного бюро. На нашу думку, такий спеціалізований орган як САП повинен бути не частково незалежним, а повністю від будь-якого незалежного впливу. Так в Законі України «Про прокуратуру» зазначено, що керівник САП є заступником Генерального прокурора і підпорядковується саме йому і це унеможлиблює незалежність органу. Державне бюро розслідувань здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. У системі, яка є підґрунтям діяльності Державного бюро розслідувань, кожна з них відіграє важливу роль у реалізації завдань, покладених на цей правоохоронний орган.

4. Досліджуючи закордонний досвід та міжнародні стандарти створення та діяльності спеціальних антикорупційних органів можна дійти висновку, що у різних державах можуть застосовуватися різні спеціальні інституційні моделі щодо виконання основних функцій боротьби з корупцією, однак вони мають відповідати міжнародним стандартам.

Одним з найважливіших міжнародних нормативно-правових актів, яким були визначені міжнародні стандарти щодо антикорупційного органу, є Конвенція ООН проти корупції, прийнята на 58-й сесії Генеральної Асамблеї ООН 31 жовтня 2003 року (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 року) з метою вживання посиленних заходів, спрямованих на більш ефективно й дієво запобігання корупції та боротьбу з нею.

Позитивний досвід Сінгапуру у протидії та боротьбі з корупцією свідчить про можливість ефективного поєднання роботи органів кримінальної юстиції, антикорупційних законів, судової системи і адміністративних заходів.

5. Визначено основні причини виникнення корупції. В першу чергу це є: система функціонування державних органів та органів місцевого самоврядування, яка створює певний пріоритет у вирішенні особистих питань та проблем по відношенню до їх врегулювання у законний спосіб. Слід зауважити, що в Україні хоч і створенні антикорупційні інституції, але діяльність цих органів неефективна. Це пов'язано з низкою проблем у функціонуванні та діяльності цих органів: відсутність спеціально підготовлених фахівців, які впроваджують антикорупційну політику, тобто крім знань публічного управління, слід передбачати знання права, фінансів, економіки, основ державного управління; відсутність досвіду діяльності цих органів, оскільки вони здійснюють свою діяльність з врахуванням досвіду європейських практик, що не завжди спрацьовує; не повністю укомплектовано кадровий склад Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного агентства України з питань виявлення розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, а також Державного бюро розслідувань; антикорупційні інституції дублюють діяльність одна

одної. Це стосується складання адміністративних протоколів, нагляду за дотриманням законодавства в частині заповнення декларацій, тощо.

Запропоновано рекомендації щодо удосконалення діяльності антикорупційних органів держави, а саме: створити та запустити нову модель функціонування Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК). Участь в цьому процесі повинні брати незалежні міжнародні експерти. Нова модель роботи НАЗК повинна бути позбавлена принципу колегіальності в управлінні; потрібно запровадити зовнішній аудит діяльності відомства; впровадити незалежну автоматичну перевірку декларацій та моніторинг рівня життя декларантів, також має належно запрацювати автоматична перевірка декларацій в першу чергу високопосадовців; забезпечення прозорості процесів приватизації і здійснення державних закупівель та проведення тендерів і аукціонів, розвиток електронного урядування, залучення населення до створення громадських організацій у протидії корупції, формування системи підготовки фахівців з антикорупційної діяльності та проведення антикорупційної освіти також серед населення. Також для подолання та більш ефективної боротьби з корупцією має бути спільна участь усіх антикорупційних органів, яка повинна базуватися на навчанні та обміном досвіду організованих заходів Організацією об'єднаних націй, Радою Європи, Інтерполом та іншими інституціями. Крім того повинна бути розроблена єдина державна політика, яка б включала комплекс заходів: державного, економічного, соціального і правового характеру. Також потрібно створити спеціальну антикорупційну службу, яка б забезпечила контроль за діяльністю різних рівнів державних органів та була незалежною від усіх гілок влади.

Таким чином, для ефективної боротьби з корупцією потрібно застосовувати різні методи боротьби та превенції. На законодавчому рівні вже впроваджено основний напрямок антикорупційної політики. Проте невелика кількість осіб притягнутих до адміністративної та кримінальної відповідальності свідчить про можливі інші невирішені проблеми у зазначеній сфері.

Більшість населення України усвідомлює, що справді дієві реформи та економічні зрушення матимуть місце лише в державі, суспільство якої вмотивовано до дотримання правових механізмів держави. Для цієї мети слід вибудувати систему громадського контролю, який включатиме в себе представників ЗМІ та громадськість.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

1. Шуріна Н.О. «Діяльність антикорупційних органів держав ЄС на прикладі Франції» / Н.О. Суріна // Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. – с. 191-193 – Режим доступу: <http://eugov.chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/06/збірник-тез-конференції-Лісабонський-договір.pdf>

АНОТАЦІЯ

Шуріна Н.О. Удосконалення діяльності антикорупційних органів в Україні як складової антикорупційної політики – На правах рукопису. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили – Миколаїв 2020.

В магістерській роботі визначено основні поняття та категорії дослідження явища корупція, яке охоплює всю сукупність діянь, пов'язаних з неправомірним використанням владних повноважень. Проаналізовано законодавчу та нормативно-правову базу дослідження, правовою основою якої є: Конституція України, Закон України «Про засади

запобігання корупції», Конвенція ООН проти корупції, Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією, Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією та інші нормативно правові акти. Розкрито закордонний досвід інституційного забезпечення реалізації державної антикорупційної політики, а також розкрито роль Національного агентства з питань запобігання корупції в системі антикорупційних органів. Запропоновано шляхи удосконалення діяльності антикорупційних органів влади. Зроблено висновок, що при боротьбі з таким явищем як «корупція» слід застосовувати різні методи та підходи, адже на законодавчому рівні вже закладено головні шляхи для ефективної боротьби з цим суспільно-небезпечним феноменом.

Ключові слова: корупція, антикорупційна діяльність, спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань, Національне агентство з питань запобігання корупції, Закон України, громадянське суспільство.

SUMMARY

Shurina N.O. Improvement of activities of the anti-corruption bodies in Ukraine as a component of anti-corruption policy. – Manuscript. Master's thesis for obtaining “Master’s” academic degree. Petro Mohyla Black Sea National University – Mykolaiv, 2020.

The master’s thesis defines the basic concepts and categories of research on the phenomenon of corruption, which covers the whole set of action related to the misuse of powers. The Legislative and regulatory framework of the study is analyzed, the legal basis of which is: the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine “On Principles of Prevention of Corruption”, the UN Convention against Corruption, the Civil Convention on Corruption and other regulatory legal acts. The foreign experience of institutional support of the implementation of the state anti – corruption policy is revealed, as well as the role of the National Agency for the Prevention of Corruption in the system of anti – corruption bodies.

The ways of improvement of activity of anti – corruption authorities are suggested. It is concluded that in the fight against such phenomenon as ”corruption” different methods and approaches should be applied, because at the legislative level the main directions have already been developed to effectively combat this socially dangerous phenomenon.

Key words: corruption, Specialized anti – corruption Prosecutor’s Office, National Anti – Corruption Bureau of Ukraine, State Bureau of Investigation, National Agency for the Prevention of Corruption, Law of Ukraine, Civil Society.